

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

Co[n]tra uoluptates carnales. Ca. VII.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

uinceretur quodammodo deus ab homine, si homo peccatum uellet deleri quod deus deleri non uellet. Secundo quia hoc derogaret uirtuti passionis Christi, per quam poenitentia operatur, sicut & cetera sacramenta cum scriptum sit, Quod ipse est propiciatio pro peccatis nostris & non solum pro nostris, sed etiam totius mundi. Unde dicendum simpliciter, quod omne peccatum in hac uita per poenitentiam deleri potest. Ad rationem in contrarium dicendum, quod Esau non uere poenituit, quod patet ex hoc quod dixit, Veniet dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. Similiter etiam nec Antiochus uere poenituit, dolebat enim de culpa preterita non propter offensam, sed propter infirmitatem corporalem quam patiebatur.

1. Joh. 2. 2

Contra uoluptates carnales. Ca. VII.

Quia etiam dictum est superius quod delectatio prehabita in peccato impedit ueram poenitentiam. Idcirco contra ipsam delectationem carnalem modicum in presenti tractatulo scripturus accipio mihi pro fundamento uerba sapientissimi Salomonis qui ait, Dixi in corde meo, uadam & affluam delicijs, & fruam bonis, Et uidi quod hoc quod esset uanitas. Risumque reperi in errore & gaudio dixi, Quid frustra decipis. Ait ergo, Dixi in corde meo, id est apud me disposui, Uadam & affluam delicijs, dicit uadam, quia malorum est abire, bonorum uenire. Iuxta illud, Venite benedicti patris mei percipite regnum &c. Et hoc a Chri-

Ecci. 2.

Mat. 25

SPECVLVM

sto dicetur bonis & electis. Malis uero & repro-
bis dicturus est, Ite maledicti in ignem eternum,
q̄ paratus est diabolo & angelis eius. Dicit ergo
uadam et affluam delicijs carnalibus, scilicet in q̄-
bus uiuendo quis mortuus est spiritualiter, & fru-
ar bonis supple presentibus. De qua abusiua frui-
tione dicitur Sapientie, 5. Venite fruamur bonis
que sunt, & utamur creatura tanquam in iuuen-
tute celeriter. Et Prouerbiorū. 6. Veni fruamur
cupitis amplexibus. Et subiungit uaniratem dicens
Et uidi q̄d hoc quoq̄ esset uanitas, q̄a scilicet non
reficit sed deficit. De primo beatus Hieronymus
ait. Iniquitas famem parit, nō satietatem. De secun-
do. Transierunt hec omnia uelut umbra. Sequitur.
Sapient. 6. Risumq̄ reputaui errorem .i. considerans risum
huius mundi q̄ homines seducit reputaui errorem
& dixi gaudio. i. gaudenti dixi. Quid frustra deci-
peris. Sciendum q̄ gaudium est interior mentis le-
titia, risus exterior dissolutio inepta. Risus error
reputari debet q̄a latentem dolorem admixtum
Pro. 24. habet & in fine affligit. Iuxta illud. Risus dolore
miscbitur, & extrema gaudij luctus occupat. Et
Risus uester in luctum uertetur & gaudiū in moe-
Iacob. 4. rorē. Vñ dñs, Vē uobis q̄ ridetis nunc q̄a lugebi-
Luce. 6. tis & flebitis. Gaudiū decipit q̄a cito deficit. Vñ
Job. 20. Laus impiorū breuis est et gaudium hypocrite ad
instar puncti. Et Job. 21. de talibus dicitur, Te-
nent tympanū & citharam, & gaudent ad soni-
tū organi, ducūt in bonis dies suos & in pūcto ad

inferna descendunt. Circa hanc materiam, scilicet carnalis & secularis uoluptatis, notanda sunt ipsius plures prauae conditiones propter quas merito abiicienda & despicienda est. Prima praua conditio ipsius carnalis uoluptatis est, quia nociua est ipsi corpori. Vnde Chrysostr. Nihil ita nociuum est & inimicum corpori ut uoluptas. Nihil enim ita corpus rescindit & suffodit. i. corrumpit, eo quod ex forti fit debile, ex sano egrotum, ex agili graue, ex formoso deforme, ex iuuenem ueterosum. Vnde & Horatius: Sperne uoluptates, nocet empta dolore uoluptas. Secunda quia occidit animam. Vnde Apostolus: Si secundum carnem uixeritis, moriemini. Item: Vidua uiuens in deliciis mortua est. Hae uidua signat animam peccatricem, quae Christum maritum per uoluptates carnis perdidit. Quapropter Plato dicere solet: Nullam capitaliorem pestem a natura datam quam uoluptatem, qua homines capiuntur ut pisces.

1. Timot 52

Insignis Platonis sententia.

Tertio ueritatem intelligere non permittit. Vnde Hierony. Nihil adeo obruit intellectum uel intelligentiam, ut comessatio & ebrietas. Idem: Pinguis uenter nihil tenue, nihil celeste cogitare potest. Et ideo dicitur Osee 4. Fornicatio & ebrietas auferunt cor. Optima idcirco est Diogenis sententia, neminem posse sapientiae operam dare, si mensurae abundantiam cogitauerit.

Quarto uoluptas carnalis inducit super hominem in quo est odium dei. Vnde Apostolus dicit: Qui in carne sunt deo placere non possunt. Vnde Hierony. super illud Psalmi. Odisti obseruantes uanitates superuacuae. Illos diligit dominus qui dilectionis eius suauitatem mundanis & carnalibus delectationibus protulerunt. Illos odit uero, qui amore eius amore seculi protulerunt. Illos odit qui istam tantummodo uitam praesentem amant & caelestia contemnunt, sperantes inaniter in prosperitate

V

ritate

SPECVLVM

ritate seculi seducente. Quinto carnalis uoluptas ho-
 minem in quo est aridū & sterile oīs spiritualis boni
 efficit. Vnde dicitur in euangelio: nisi granū si uenti
 cadens in terra mortuum fuerit ipsum solum manet.
 Hoc est, nisi is qui spiritualis esse desiderat cōcupiscen-
 tiis carnalibus moriatur, & renūciat copiosum fructū
 spiritualium honorū non referet, sed manet sicut con-
 cha sine nucleo, & lampas sine oleo, sicut uacua arbor
 inutilis. Sed heu iam impletū esse uidetur quod Pau-
 lus olim prædixit. In nouissimis diebus instabunt ipa
 periculosa, erunt homines seipso amantes uoluptatū
 amatores. Oēs enim amplectimur ea quæ cōmoda
 & delectabilia sunt carni, & dura & aspera refugim⁹.
 Tu uero charissime stude iuxta regulā tuā carnē edo-
 mare abstinentia cibi & potus: quā ualido pmit-
 tit, ut possis uerus esse monachus. Vnde abbas Macha-
 rius dixit. Quicumq; semetipsum necessitatib⁹ subice-
 rit atq; coegerit ipse monachus est. Et secundū senten-
 tiam beati Eusebii: Verus religiosus debet esse negle-
 ctor quietis, appetitor laboris, fugax uoluptatis, pa-
 tiens obiectiois, impatiens honoris, paup in pecu-
 nia, diues in cōscientia. Sexto uoluptas carnalis fa-
 cit hominem in quo est, amittere gaudia æterna. Vn-
 de Gregorius: O miser & insanus ille imo plus quam
 bestia reputand⁹, qui propter momentaneam carnis
 delectationem, gaudia relinquit æterna, & perpetuæ
 pœnæ flammis se mancipare laborat. Nam secundū
 sententiā eiusdē. Præsentia gaudia sequuntur perpe-
 tua lamenta. Quia difficile imo impossibile est sicut
 dicit Hieronymus, ut præsentibus quis & futuris fru-
 atur bonis, ut de delicijs ad delicias transeat, ut in ter-
 ra & in cælo appareat gloriosus. Quāquidem Lazarū
 beatificat euāgelium in sinu Abrahæ, & diuinitē sepelit

inferno. Septimo uoluptas hominem in quo est ducit ad mortē infinibilem interni. Frequenter etiā dum dulcior & iocundior est hominum uita sua, tunc se parat amara mors. Vnde dicit Iob. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Sit igitur nobis austeritas uitæ solacio, quæ uiuere deo acceptos facit & securissimos morietes. Pauci deliciofi & diuites moriuntur, qui in exitu huius uitæ nō desiderant fuisse pauperrimi. Contra animā quæ se ad mundanas siue carnales uoluptates effundit, dominus grauius excādescit sui iudicij executoribus dicēs. Quantum exaltauit se & in delicijs fuit, tantum date ei tormenta & luctus. Quoniā secundū magnitudinem & multitudinem deliciarum in mundo, erit magnitudo & multitudo pœnarū in inferno. Deberent amatores secularium & carnalium deliciarum & qui harū dulcedine illiciuntur attendere, q̄ in uoluptatibus carnis p̄terit cito quod delectat. & permanet sine fine q̄d cruciat. Octauo uoluptas est accumulatiua doloris & displicentiæ, quia post uoluptatē semper sequitur pœnitudo. Vnde Valerius Maximus dicit. Scitum est & scitum dignum Aristotelis q̄ uoluptatum initia obliuioni mādara asseruit & solus exitus recordandos q̄a ois uoluptatis finis pœnitētia ē. Hoc prudēter aduertit Demosthenes philosoph⁹ ille famosus, q̄ Thais solēnis meretrix de Corintho, centū talēta petijt p̄ uno cōcubitu. At ille in cælū suspiciens ait. Non emo tanti pœnitere, q̄d tñ necessariū foret si tua fruerer uoluptate. Boethius q̄q; dicit. Quid de corporalibus loquar, q̄rū appetentia plena est anxietate, societas uero p̄niā. Et infra metro sequente cōparat uoluptatē api, quæ eodē loco primo fundit mel sedendo, & insigit a uleū recedēdo. Patet ergo q̄ naturaliter post uoluptatē sequitur pœnitudo. Nono uoluptas est obfuscatiua decoris

lib. 4. ca. 3.

Egregiū De
mosthenis &
bū ad Thais
idem.

V ij & fa-

SPECVLVM

& famæ. Exemplum habem⁹ in Solomone, qui quia
fœnora sua incuruauit in alioribus, ideo posuit macu-
lam in gloriam suam, id est, in famam. Hæc macula
secunda peccati luxuriæ maior est in religiosis quam
in secularibus. sicut macula esset intollerabilis in fa-
cie siue in oculo, quæ parum grauaret in alio mem-
bro. Religiosi autem sunt ut factes siue oculus in ipso
sa Christi, id est, in ecclesia, propterea ut dicit san-
ctus Hiero. sancta Paula apud sanctimoniales quas
regebat, peccatum quod inter seculi homines uel leue
putabatur uel nihil, hoc in monasteriis grauissimum
dicebat esse delictum. Et istud probatur per hoc quod
deus legitur ita grauiter punisse peccata illa quæ in clau-
stris sunt commissa. Primū claustrum fuit in celo,
in quo ipse deus abbas fuit, in quo qui se ipsos in cogi-
tationibus suis exaltauerunt ambientes gloriam &
absq; spe uenæ damnati sunt in inferno. Et homo qui
nult alijs preferri, collega eius est qui dicit. P. nam se-
dem meam in aquilone similis ero altissimo: Et nos cha-
rissimi exemplo huius caueamus attractum superbiæ,
quæ honorum omnium est inimica, totius pulchritu-
dinis & uirtutis uermis & tinea. Ecce stella ista maru-
tina Lucifer qui mane oriebatur, qui præ nimo clari-
tatis suæ splendore omnium intuentium in se oculos con-
uerterebat, in fauulam repente conuersa sulphure am re-
nebris abyssi immergitur. Secundum claustrum fuit in
terrestri paradiso in quo qui inobediētes fuerunt de para-
diso expulsi sunt & morti cum tota sua successiōe dāna-
ti. Tertium claustrum fuit in principio ecclesiæ, in quo
beatus Petrus abbas fuit. In quo qui proprietarij esse uo-
luerunt, morte subitanea perierunt. Decimo carnalis
uoluptas mutat hominem in bestiam. Ecce quā magnū pecca-
tū est quod de homine facit non hominē, & hoc facit peccatum luxuriæ.

satū luxuriæ. Vnde Hieronymus. Fugite luxuriā, nam
 sicut uirginitas hominē æquat angelis immo plus eū
 facit quā angelū, ita luxuria hominē plus quā besti-
 ficat, & ut ita dicam multo peius bestia eū efficit. Specia-
 liter tamen luxuria mutat hominē in porcū. Vñ Chry-
 sosto. Porci sunt qui uitam suam cœnosæ libidini &
 uoluptatibus seculi mancipauerūt: De hoc etiā sic scri-
 bit philosophorū princeps Aristo. ad Alexandrū ma-
 gnum ita dicens. O clemens imperator noli te inclina-
 re ad contum mulierū, quia contus est quædā propri-
 etas porcorum. Quæ ergo tibi gloria si exerceas uiciū
 irrationabilium bestiarū & actus brutorū. Vñ deci-
 mo & ultimo uoluptas carnalis spoliat hominē in q̄
 est omnibus bonis & uirtutibus. Vnde Grego. Quali
 bet alia fuerint bona opera, si luxuriæ scelus non ab-
 luitur immēsitare huius criminis obruuntur, quia nil
 dño gratū fit luxuria maculatā. Item Gregorius. Nul-
 la sunt cætera si occulta, iudicis oculis castitatis testi-
 monio non approbantur. Væ ergo illis qui quotidie
 in dei seruitio se mortificant & nil inde mercedis in ui-
 ta æterna consequuntur, quia sacrificium eorū & ser-
 uiciū immūdia luxuriæ pollutū fuit. Hæc luxuria
 est singularissima filia principis inferni, scilicet Luci-
 feri & nobilissima. Vnde dicitur q̄ Phinees uirum Israc-
 litem fornicantē cum filia nobilissimæ principis ma-
 dianitarum simul cū ipsa interfecit. Princeps Lucifer
 septem habet filias quæ sunt septem uicia capitalia, sci-
 licet superbia, auaricia, luxuria, ira, gula, inuidia, ace-
 dia: has tradidit peccatoribus in coniugium, unus ha-
 bet unam alias duas, alius omnes. Quanto autem plu-
 res aliquis habuerit, tanto plus habebit de hæreditate
 diaboli, id est, de pœnis inferni. Vnde beatus Greg. li.
 xiiij. moral. pertractans illud genes: Pluit dominus
 V iij super

In Moralib.

Nume. 25.

SPECVLVM

super Sodomam & Gomorram sulphur & ignem sic dicit. Quid in sulphure, nisi fetor carnis. Et quid per ignem nisi ardor desiderij carnalis exprimitur. Cum ergo habitantium in Sodomis uel Gomorra carnis scelerata decreuisset dominus punire, in ipsa qualitate ultionis notauit maculam criminis. Sulphur quippe fetorem habet, ignis ardorem. Quia itaq; ad peruersa desideria ex carnis fetore arserant, dignum fuit ut simul sulphure & igne perirent, quatinus ex iusta pœna discerent ex iniusto desiderio quid fecissent. Nam per quæ quis peccat in hoc mundo per hæc punietur & in inferno.

Explicit speculum pœnitentiæ.

Incipit speculum agonizantis peccatoris.

Heu heu & plusquam heu me miserum & infelicem peccatorem, qui tot in angustijs & calamitatibus corporis & spūs, me solum reperio & omni humano suffragio destitutum. Nec est ulla creatura sub sole à qua audiam aut credam dolorum meorum qualecunq; sperare reuelamen, attenta calamitate quam in presentiarum perpetior. Parentes siquidem & amici mei carnales, quibus maxime confidebam, idem ipsi per quandam fictam & occultam traditionis speciem, in uanitatibus & ludis ineptis me deduxerunt, & induxerunt in locum horroris & laqueum mortis, qua me nunc obsidet & inuadit, scilicet nec me præuidere docuerunt pntes horrendas misérias, quibus heu nunc totus inuoluor tam corpore quam anima. Insuper & in prædictum laqueum mortis cum eisdem cognatis dietim labebar nec attendebam. Væ uæ mihi misero peccatori quod dum plena incolumitate fruebar, has terribiles angustias & intolerabiles cruciatus non præcogitauī, qui omni mortali caro